

DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE
CENTRE FOR EUROPEAN STUDIES

1 March 2022

To: The University of Bergen, Faculty of Social Sciences
From: Linda Berg, University of Gothenburg

Programme evaluation report, Bachelor programme in European Studies (BASV-EUR) 2022

1) Background Information

This evaluation report covers the year 2021 of the Bachelor programme in European Studies (BASV-EUR), specifically focusing on the European Studies courses and the overall structure of the programme. It is the fourth and final report within the four-year evaluation assignment. The department of Comparative Politics has provided the following mandate for the report: *«det skal være en oppsummering av de siste tre år. I tillegg ønsker vi at du spesielt legger vekt på hva vi som institutt har lært, og brakt med oss videre fra korona-semesterne i 2020 og 2021»*.

Due to continued travel restrictions, there was no physical visit to Bergen, but several interviews have been conducted via Zoom, in addition to written statements, email conversation and documentation provided by the Department of Comparative Politics. The interview with the Director of Studies, Kjetil Evjen, took place the 9 February 2022. Between 15-17 February I interviewed four students: one at the first year of the programme (Edward Rønning Tennøy), two at the second year (Myriam Lazrek and Henrik Heimly Steinnes, both studying the specialisation in comparative politics), and one student who is currently a master's student in comparative politics, but a previous bachelor student of the European Studies programme (Endre Rudi). Study administrator Kristen Steiner has been very helpful in arranging the student interviews as well as providing statistics and other documentation. For the specific European studies courses, Kjetil Evjen is also the course convenor of the introductory course EUR101, and we talked about this course as well during the interview 9 February. In addition, I have also had email communications with the course instructors for the EUR103 course, Ines Prodöhl (Department of Archaeology, History, Cultural Studies and Religion), and the EUR105 course, Raimondas Ibenskas (Department of Comparative Politics). Both of them have provided me with extensive answers to my questions, and written reflections regarding the developments of their respective courses, including the variation in campus, online and hybrid forms of teaching.

2) Evaluation of the study programme

The Bachelor programme in European Studies is administrated by the Department of Comparative Politics at the University of Bergen since 2012. It was previously, before 2012, organised by the Department of Archaeology, History, Culture and Religion. The program is based on cooperation between these two departments, with a focus on two academic subjects; comparative politics and history.

Programme learning outcomes

The learning outcomes for the European Studies programme as a whole (see appendix) are divided in three categories: knowledge, skills, and general competence. The overall reflection is that the learning outcomes are adequate and clear. The knowledge learning outcomes for the programme reflect the expected outcomes of the individual courses. This means that some outcomes are for all students, whereas others are only for either of the two specializations. Albeit clear in connection to the specific courses, it also means that the list of outcomes is rather long. It might be worth considering reformulating the outcomes to capture the overall intended outcomes in a less detailed manner. Especially as in this way, the programme outcomes must be updated any time the courses' learning outcomes change (e.g. the current third programme outcome needs to be updated, as the EUR103 has changed, with less emphasis on demography).

Programme structure and cohesion

After the first year of European studies courses, the students can choose to specialize in either discipline. In the third year they have an exchange semester in the autumn, followed by the spring semester with courses in the chosen discipline, including the bachelor thesis.

Table 1 Structure of the European Studies Bachelor programme (BASV-EUR), 3 years

	Year 1	Year 2		Year 3	
Autumn	EXPHIL-SVEKS Examen philosophicum-skuleeksamen, 10 p <i>eller</i> EXPHIL-SVSEM Examen philosophicum – seminarmodell, 10 p EUR101 Innføring i europeisk historie og politikk, 10 p SAMPOL103 Faglege tilnæringsmåtar og ideologiar i studiet av politikk, 10 p	<u>Samanlikn pol</u> SAMPOL115 Democracy and Democratization, 15 p MET102 Samfunnsvitskapleg metode, 15 p	<u>Historia</u> HIS101 Oversyn over eldre historie til 1750, 15 p HIS113/114 Fordjuping i eldre historie, 15 p	Utveksling (exchange semester)	
Spring	EUR103 Europa etter 1945: Ressursar, demografi, økonomi, 15 p EUR105 European Union Institutions, Politics, and Policies (Jean Monnet Academic Module), 15 p	<u>Samanlikn pol</u> SAMPOL105 Stats- og nasjonsbygging, 10 p SAMPOL106 Politiske institusjonar i etablerte demokrati, 10 p SAMPOL107 Politisk mobilisering, 10 p	<u>Historia</u> HIS102 Oversyn over nyare historie frå 1750, 15 p HIS115/116 Fordjuping i nyare historie, 15 p	<u>Samanlikn pol</u> SAMPOL260 Bacheloroppgave i samanliknande politikk, 10 p 2 valfrie emne på 200-nivå (å 10 p)	<u>Historia</u> HIS250 Bacheloroppgave i historie, 15 p HIS203 Teoriar, metodar og historiske kjelder, 15 p

As illustrated in the overview of the programme structure in Table 1, the students only study together during the first year. In the second year they follow the (much larger) courses within each chosen specialization. According to the students I have interviewed over the four years,

this is a challenge for the programme identity. There is only one more European studies semester at the programme. However, this is the exchange semester, when the students are expected to go abroad and study at another university. Doing an exchange semester is a great experience in itself, but it does not increase the programme identity. The variation over the years thus becomes quite large, depending on the interest and activities among the programme students to keep up social activities, field trips, study groups etc. which helps to preserve a sense of European studies identity in any given cohort. During the Corona pandemic, this informal way of keeping up the programme identity has of course been more difficult.

Moreover, the students have also pointed out that students who chose Comparative politics feel that they study the SAMPOL semesters in the reversed order. Although the method's course (MET102) and the democracy course (SAMPOL115) are good courses, they are also rather challenging, especially in comparison to the three courses (SAMPOL105, 106 and 107) the students study the following spring. For the students choosing history, this seems to be much less problematic, with a more logical order of the courses during their second year.

A third aspect of the programme only having one year of European studies courses, is the lack of in-depth specialisation. We have talked about a potential advanced course during my four year as an evaluator, and it was very good to hear from Kjetil Evjen that the department has developed a plan for a potential new advanced course, with a suggested name: "Current challenges in Europe: historical and political perspectives". If implemented, this course would substitute the SAMPOL115 for the students specializing in SAMPOL, thus also solving part of the problem of studying the SAMPOL courses in the reversed order. However, for students choosing history it would break up the current order of courses. My recommendation would be to substitute HIS113/114 Fordjuping i eldre historie. Even if it means less specialisation in history, these particular students have chosen the European studies programme for a reason. With such an exchange, they would still study older history (HIS101), but gain more of in-depth knowledge in European studies and further modern history perspectives.

To this point should also be added the fact that the students write their bachelor theses in either comparative politics or history. Some of the students I have interviewed have suggested that, in order to increase the programme identity, it would be nice to have "their own" subgroup of theses examination focusing on European issues, and/or discussion seminars along the way, potentially together with the students specialising in history.

Applications, admittance and fallout

There are 30 places available at the programme, which has been the same number since 2012. The admitted number of students varies somewhat over the years. Most years it has been around 30 (see Table 2). During the Corona pandemic, application rates increased for many educational programmes, e.g. the comparative politics programme. This was however not the case for the European Studies programme, which had around the same number of applicants and admitted students as previous years.

Most of the programme students chose the specialisation in comparative politics in their second year. On average over the later years, only one in ten students chose history. At this point, there is also a drop in the number of active programme students. Several students transfer to the ordinary SAMPOL programme, some already after the first semester of the European Studies programme. By the third and final year, the numbers indicate that slightly over half of the originally admitted students remain active in the programme. I would recommend following up this transfer to SAMPOL, to get a better understanding of this situation. It is clearly a different

situation to handle if it is due to students who were not admitted to SAMPOL choose European Studies as an alternative way in, or whether there is something during the first semester that leads to some students wanting to transfer. In general, I would recommend evaluating the pros and cons of the possibility to do this transfer already after one semester.

Table 2 Number of admitted students, choice of specialisation in year 2, and fallout

Start year	Students admitted y1	Specialisation y2		Active y2	% active y2	Active yr3 /current sem.	% active yr3 /current sem.
		SAMPOL	History				
2012		17	2	19			
2013	23	16	1	17	74%	7	30 %
2014	34	17	1	18	53%	17	50 %
2015	35	21	4	25	71%	19	54 %
2016	15	9	1	10	67%	8	53 %
2017	27	21	6	24	88%	17	62%
2018	30	18	5	23	76%	9	30%
2019	37	31	2	33	89%	23	62%
2020	31	17	5	22	70%		
2021	26	13*	3*	16*	61%*		

Source: Figures provided by the Department of Comparative Politics. *The cohort 2021 figures represent the situation in spring 2022, i.e. the number of students who have chosen each specialisation and remain active in the programme in the second half of their first year. As noted, the fallout is larger than previous years.

Fallout obviously happens in all programmes and courses. A typical strategy is to overbook the number of admitted students in the beginning to compensate for the predicted fallout later. In this case, the lower application rate makes such a strategy more difficult. In the interviews with students, they have remarked that the European Studies programme at UiB is not very well-known, and they have suggested some increased marketing. In the interview with Kjetil Evjen, he also mentioned that increased marketing is being considered at the department. This is something I would also recommend.

Lessons from teaching during the Corona pandemic 2020 and 2021

In the evaluation report 2021, the focus was specifically on how the university, department and programme had managed teaching during the pandemic, not least in light of the very sudden closure of the university 12 March 2020, and the lack of prevalent good tools and knowhow for remote teaching at UiB. Despite these extremely challenging preconditions, the department and the teachers of the European Studies courses performed very well. The student performances overall also seemed to be quite good, despite the challenges of remote teaching. However, from table 2, there seem to be a significant drop of active students in their third year for the cohort starting in 2018, i.e. those who did their third year in the academic year 2020/2021. In the interviews, I was informed that since exchange studies to a large extent were stopped in the autumn 2020, several students chose to delay the finalisation of their programme.

From the interviews with Kjetil, the students, and emails with course convenors, it is obvious that the overall situation has much improved during 2021. There is now a higher knowledge and experience among the teachers of how to plan and manage online teaching, as well as various forms of hybrid solutions. During the spring semester of 2021, a large share of the teaching had to be done online due to partially increased restrictions. During the autumn semester of 2021 most teaching has instead been offered physically, but to a large extent in hybrid form, with live streaming, as well as the lectures being recorded, and the films uploaded

to the student portal afterwards. This flexibility was highly appreciated by the students I talked to. All of them were themselves physically present in Bergen, and they tried to attend lectures physically as much as possible. But the flexibility allowed them the opportunity to still be able to follow the lecture if slightly ill, or to prioritize other engagements (other courses, extra work or activities) and still being able to catch up afterwards. Some also mentioned the benefit of being able to repeat the lectures before the exams.

I understood from the interview with Kjetil that the department is considering whether this form of hybrid teaching should be considered the 'new normal', and a standard for the future. After communicating with students and teachers regarding this, I think it is important to first evaluate properly the balance between the potentially positive and negative effects of such a new standard. The potentially positive effects are for example the already mentioned flexibility for the students, less risk of missing something if you are ill, or being easier to combine your studies with other engagements. However, there are also potentially negative effects. Students remark that technical issues can sometimes disturb and negatively influence the lectures, and the quality of sound and image in streaming/recording is not always that good. Students following the streamed version cannot hear questions asked in the classroom, and teachers do not always remember to repeat them, etc. These technical issues will probably be less problematic in the future. However, there are other issues worth evaluating too. Some teachers and students have noted the tendency of less good performance among the students who do not participate onsite, either in terms of grades, or not even finalising the course/assignments. It is thus important to make sure that there will not be a team A and B, where some students, and perhaps those who would mostly benefit from the teaching on campus, tend not to do so. The value of being onsite should not be underestimated, and it might be good to consider how this be made a priority for students. Another issue has to do with forms of teaching. The technical restrictions and issues of student privacy may affect the chosen method of teaching. It is in general easier with hybrid teaching to hold a classic lecture, saving the questions to the end, than to work with more interactive forms of teaching, if everything should simultaneously be streamed and filmed. Finally, there is of course also the issue of who 'owns' the recordings, and how they can be reused or not.

3) Evaluation of different courses

In this section, I will discuss each of the three European Studies courses in more detail. The discussion will be based on information provided by course convenors of the three courses, the meeting with the student representative, and course material.

EUR 101 Innføring i europeisk historie og politikk (Introduction to European History and Politics)

The introduction course of the programme has undergone some positive changes during the last four years. In line with course evaluations, and recommendations from students and teachers, the literature list has had an overview. Some books have been exchanged to newer ones (also for the autumn of 2022) and/or to newer research articles, which seems to be a good change. The course has also a more stable teaching staff situation now compared to some years ago, and the students seem very pleased with the course, the teachers, and the content.

Another important change is the introduction already in the autumn of 2020 of a course essay (oppgave) throughout the course, which seems to have had good results, and helped to prepare the students for the final exam. This first part was followed up by the seminar leader and

counted 30% of the final grade. The final exam was a six hour take home exam and counted 70% of the final grade. The short time for the second exam was considered important to motivate the students to study regularly throughout the course and decrease the risk of plagiarism or cooperation. The overall results are positive in terms of grades, although the throughput was not as good this year, which is something to consider further.

The students I talked to stated that they liked to have the essay as a way of preparing, and they prefer the take home exam to traditional school exams. One student particularly liked the short and intense format of a six-hour exam, to be able to complete it and be done in a day rather than over the course of several days. As discussed already last year, this is a change introduced mainly because of the Corona pandemic, but which seems to work well in the course. It is also in line with some of the earlier student comments and suggestions, where they specifically asked for more of this kind of teaching/examination. The examples of exam questions I have seen also seem very suitable to the course content, exam format and the learning outcomes.

EUR 103 Europe after 1945: Transformations in European Economies and Societies

The course instructor, Ines Prodöhl, is associate professor in history. She has kindly provided me with some reflections on how the course functioned during spring 2021, including supporting material in the form of the course evaluation, as well as potential lessons from the Corona pandemic. In comparison to the year before, when the course EUR103 had to switch from physical to online teaching from one week to the other half-way through the course, the situation was better in 2021, despite still being taught only remotely. One problematic issue in 2020 was that the contact with the students was negatively affected, as most lectures were pre-recorded (as recommended then). In 2021, the student contact was much better as Ines chose to do live lectures in Zoom instead, including group discussions and quizzes, which also seems to have worked much better. Ines did not use any of her own recordings from the year before as she was also not very pleased with them. The course evaluation supports that the course seems to have worked better in 2021, with overall very good evaluations from the students. The only slightly less positive remarks concern the students own reflections of problems to concentrate and being tired of online teaching in general. Moreover, the students I talked to said that the course was good and very interesting. One student even became inspired to also take extra courses on top of their SAMPOL courses during year two of the programme.

Concerning the issue of lessons learned from the Corona pandemic, one obvious answer is thus the lack of student contact when working predominantly with recorded lectures. However, as one of the teachers of this course did, there can sometimes be a possibility to reuse the recorded lecture in a ‘flipped classroom’ style of teaching. Ines commented on this:

“I think it worked well, even though I’m not sure to which degree the students did in fact prepare beforehand. To my understanding, Rolf had recorded his lecture the year before and let the students watch them in preparation for the 2021 lecture. Then, in class, they had a rather big discussion about all the topics/issues the students were interested in.”

The point of students perhaps not watching is important, as the learning and take away from the discussion might be affected negatively for those students. However, more time to discuss the literature in seminar format is something the students I talked to wish for. Seminars would provide more support for their learning, as the course covers a lot and the reading list is extensive.

As for the examination, this course traditionally has had a school exam. Due to the Corona situation, it was changed to a take home exam. In 2020 it was still in the style of a school exam, and hence the students wrote a 6-hours exam from home. The experience was not very satisfactory to the course teachers. Hence, in 2021 they changed the style of exam to an essay style take home exam at the end of the term. The students had several days and could choose between two questions and use all course literature during the essay. This form of exam has worked very well. The students also found the exam highly relevant and felt that the format worked well to also prepare them for their future studies, including the bachelor thesis. Ines states: *“I personally prefer this kind of examination much over school-exams, but we won’t be able to keep it in the future. The reason being staff shortages and the fact that grading a home exams “costs” the institute more capacities than grading school exams.”* I think it is unfortunate not to be able to continue to have home exams when they work better for the course. My recommendation would be to try to work out if there is a way to keep the format, even if it would e.g. entail shorter answers.

In general, this course seems to work very well now. Ines has made important changes to the course and it is now more coherent in terms of the overall themes and has very well-balanced and relevant reading list. The lectures, the content and the exam are coherent. I would not recommend going back to a school exam. This important work is also reflected in the new course title, new course content description and new learning outcomes. As mentioned above, this then also affects the overall programme learning outcomes that needs to be adjusted to reflect this change.

EUR105 European Union Institutions and Politics

The course instructor for the EUR105 course, Raimondas Ibenskas, associate professor at the department of Comparative Politics, has kindly shared his impressions of the course in 2021. The course began with online teaching, but approximately half of the lectures, towards the end of the course, were delivered onsite (they were also streamed and recorded). The students seem to have appreciated the possibility to attend in-person lectures. Since only some lectures last year were delivered on Zoom, the recordings from last year were not used for teaching this year.

At the same time, turnout has been somewhat lower compared to last year. Whether this was because of more students being ill and/or fearful of infection – or rather preferring the flexibility to follow the course remotely, is not clear. It should however be noted that the lower turnout also seem to align with somewhat lower results on the course exam in 2021. Raimondas wrote:

“One variable to consider is that the exam format was changed somewhat: in 2021, students had to answer 2 out of 3 questions, while in the previous year they had to answer only one out of two questions. Two out of three questions also had a practical element embedded in them (students had to illustrate the working of the ordinary legislative procedure with a concrete example and to find information about three specific interest groups), something which students worked with during the seminars. It may be that students who did not seminars did less well on these questions, even if students were encouraged to attend the seminars and were told that the exam questions may build on seminar tasks.”

This reflection illustrates the importance of carefully considering the balance between flexibility and incentives for students to participate onsite. Albeit the difference between the years could of course also reflect cohort variation in motivation. This is a reflection from Raimondas which aligns with his impression from the students work on their digital deliverables (a digital poster, audiocast, or videocast), which is a great addition to this course.

In contrast to last year, when this assignment could not be carried out as intended, the plan for 2021 was that students would be able to produce digital deliverables even if the teaching was fully online. Students received some advice in the Learning Lab session on how to produce deliverables even without having a possibility to meet. But in the end, the changed restrictions made in-person meetings among students possible. The results were satisfactory, albeit the ambition and technical quality could have been higher. Raimondas reflected over some potential explanations, including the different teaching formats and unpredictability of the changing corona regulations; the lack of in-person visit to the Learning Lab (the Zoom session was not the same and had some technical issues), or simply a somewhat less motivated cohort of students.

In 2022, the Learning Lab will provide written notes to the students as opposed to the delivery of the session, because students are considered less motivated to work on the assignment as it does not contribute towards their final grade. Raimondas suggests that a change of assessment structure in the course, giving more weight to the digital deliverable, could potentially be considered. I would recommend testing if an increased weight towards the final grade would increase the student performance, as it is very valuable learning exercise.

The students I interviewed confirmed the impressions from previous years that this is a very appreciated course. They appreciate the teachers, the lectures, and the variation in forms of teachings, seminars, and assignments. The final exam as a take home exam is an appreciated format. My impression is that this is a very well-functioning course. The various forms of assessing and supporting the students learning work well together. The examples of exam questions I have seen matches the content of the course. I do however support the idea of adding more weight of the digital deliverables towards the final grade.

4) Concluding discussion

The overall assessment of the bachelor's programme in European Studies is that this is well-functioning programme, with good courses taught by teachers who are knowledgeable, experienced, and dedicated to their topics and students. For the overall programme, my main recommendations are:

- Increase the programme marketing to raise awareness of the programme, and not least the strong research-based form of teaching (supported by additional strong international recruitments the last number of years).
- Introduce the planned new course at the second year, as it will increase programme identity, add a needed advanced course, and partly solve the issue of the current too steep transfer to the second year courses for students specialising in comparative politics.
- Consider potential ways to let the European studies students who write their bachelors' theses in comparative politics and history meet throughout the spring semester and/or have joint seminars/examination groups.
- Consider an overview of the Programme learning outcomes, with a minimum change to reflect the changes in EUR103, but even better to formulate more overarching learning outcomes for the programme at large.

Regarding the specific European studies courses, I have seen a very good development during the past four years. Some earlier points of criticisms have been addressed, and the courses seem to function very well. A few specific recommendations for the future would be to:

- Keep the (varied forms of) take home exams rather than going back to school exams, as well as the added earlier/shorter essay submissions in some of the courses.
- If possible: some additional seminars to EUR103
- Adding more weight of the digital deliverables towards the final grade in EUR105

The Corona pandemic has hit our societies hard, and not least the students who have had to study the main parts of their programme studies online. There are however some lessons and takeaways from the Corona pandemic that can be useful for the future:

- increased flexibility for students with hybrid forms of teaching, potentially as ‘the new normal’
- knowledge and accessibility of more technological tools (for students and teachers) to facilitate invitations of guest (alumni) lectures, supervision with students with long commute/abroad, increased capacity to handle illness, crises etc.
- the positive lessons learned from shifting to various forms of take-home exams (and shorter paper submissions)
- potentially new courses/modules, or parallel seminar series, to engage with students abroad and/or keep the European Studies programme identity stronger.

At the same time, however, it is also important to remember the drawbacks of remote teaching, such as students feeling tired, less motivated and finding it harder to focus (and thus learn) during online studies. It is important to not only focus on the great positive aspects of being able to offer the students maximal flexibility in the future, with hybrid forms of teaching, onsite, simultaneously online and post the recordings on the student portal afterwards. Hence, I would strongly recommend evaluating the experiences of this form of teaching in 2021/2022 before deciding if this should be ‘the new normal’ (and if so if some adjustments might be needed). In addition to more easily fixed problems of technical nature, the potential drawbacks should also be carefully considered, not least for the students in most need of support and in terms of potential negative incentives regarding forms of teaching.

Göteborg, 1 March 2022

Linda Berg

Appendix: Læringsutbytte European Studies Bachelor programme (BASV-EUR)

Ved fullført program skal kandidatane ha følgjande læringsutbytte definert i kunnskap, ferdigheiter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten

- har skaffa seg grundig oversyn over europastudiar innanfor statsvitskap og historie.
- har tileigna seg grunnleggande kunnskap om den politiske utviklinga i Europa, føresetnadane for europeisk integrasjon og den institusjonelle utviklinga i EU.
- har skaffa seg kunnskap om utviklinga i Europa når det gjeld ressursar, demografi og økonomi og korleis institusjonar, system og prosessar har påverka europeisk historie sidan 1945
- har kjennskap til teoriar om europeisk integrasjon og utviklinga av EU frå ein mellomstatleg økonomisk fellesskap til ein overnasjonal og grunnlovsstrukturert politisk union
- kan oppdatere og utvikle kunnskapen sin om europeisk politikk og samtidshistorie ved å innhente og vurdere ny informasjon, og kjenner til forskings- og utviklingsarbeid på området
- har kjennskap til drivkreftene i stats- og nasjonsbyggingsprosessane og kva for stadium desse prosessane har gått gjennom i ulike land i Europa (spesialisering i samanliknande politikk)
- har utvikla kunnskap om vilkåra for demokratiske styreformer, faktorar som har avgjort tempoet i demokratiutviklinga og kvifor demokratiske system er ulikt utforma (spesialisering i samanliknande politikk)
- har godt oversyn over både eldre og nyare europeisk historie (spesialisering i historie)
- har tileigna seg grunnleggande kunnskap om sentrale hendingar, institusjonar, system og prosessar innanfor økonomisk, sosial og politisk historie. Kunnskapen omfattar norsk, europeisk og global referanseramme (spesialisering i historie)
- har særskilt god innsikt i nokre sentrale historiske tema, teoriar og forskingstradisjonar (spesialisering i historie)
- har god kunnskap om sentrale kjelde- og metodespørsmål i faget (spesialisering i historie)

Ferdigheiter

Kandidaten

- forstår og kan analysere europeisk politikk kritisk.
- kan vurdere statsvitskaplege og historiske problemstillingar kritisk.
- kan kritisk analysere faglitteratur, formidle kunnskap og synspunkt frå denne litteraturen, argumentere for eigne konklusjonar
- har evne til å formulere presise og relevante problemstillingar om europeisk politikk og historie, evne til å planlegge og gjennomføre analysar og utgreiingar av slike problemstillingar og evne til å justere si eiga gjennomføring av desse under rettleiing
- har opparbeidd seg kjennskap til ulike statsvitskaplege analysemåtar og fått øving i bruk av statistiske og kvalitative metodar (spesialisering i samanliknande politikk)

Generell kompetanse

Kandidaten

- evne til kritisk refleksjon kring sentrale faglege problemstillingar og respekt for vitskaplege verdiar som god kjeldebruk, presisjon og etterprøving
- har analytiske evner som gjer kandidaten i stand til å tileigne seg kunnskap ut over lærestoffet i studiet
- har evne til å formulere presise og relevante problemstillingar og til å gjennomføre analysar og utgreiingar av desse.

Årsrapport 2021

Andrej Kokkonen

Lektor i statsvetenskap, Göteborgs universitet

Programcensor för Bachelorprogrammet i jämförande politik, Samhällsvetenskapliga fakulteten, Universitetet i Bergen, 2018-2021

Bakgrund

Detta är min fjärde och sista programrapport som sensor för Bachelorprogrammet i jämförande politik vid universitetet i Bergen. Programledningen har i år framfört ett önskemål om att jag ska

«oppsummera de tre foregående år. I tillegg ønsker vi en vurdering på i hvilken grad vi som institutt har lært noe av det halvannet året med koronarestriksjoner.»

Underlaget för min rapport har jag hämtat från tidigare programrapporter, kursplaner och kursutvärderingar. Under åren har jag haft återkommande möten med programledningen, lärare och studenter. Inför årets rapport har jag även haft uppföljande samtal med studieledare Kjetil Evjen.

Uppsummering av min tid som programsensor

I min första rapport konstaterade jag att institutets Bachelorprogram redan då höll en mycket god kvalitet och att studenterna var mycket nöjda med sin utbildning. Jag hade dock två förslag på förbättringar. För det första påtalade jag att det fanns en brist på valfria kurser i politiskt beteende på 200-nivån. En brist som var iögonfallande med tanke på hur exceptionellt framgångsrik den politiska beteendeforskningen som bedrivs vid SAMPOL är. För det andra påtalade jag att det erbjöds få kurser med specifik inriktning mot Norges politiska system. Sedan jag skrev min rapport har den första av dessa brister åtgärdats (se nedan). Institutets Bachelorprogram erbjuder numera flera valfria kurser med inriktning på politiskt beteende, som kompletterar det redan breda kursutbud som fanns när jag skrev min första rapport. Det har dock inte tillkommit några kurser om Norges politiska system, vilket delvis har att göra med det personaltapp SAMPOL har råkat ut för det senaste året samt de extra ansträngningar som omställningen till Corona-anpassad undervisning har medfört de två senaste åren.

I min andra rapport, i vilken jag utvärderade programmets ”vurderings- og undervisningsformer” noterade jag att dessa i stort fungerar väl på programmet, men att

studenterna önskar sig mer muntliga övningar och examensformer, framförallt på högre nivåer (200-kurserna). Efter min rapport införde programledningen fler seminarier på programmets kurser. Olyckligtvis sammanföll denna reform med Coronaepidemin och övergången till distansundervisning, som har visat sig fungera särskilt dåligt för seminarier. Men det är uppenbart att programledningen tar studenternas önskemål om fler muntliga övningar på allvar. Dock är det svårt att se hur inslaget av muntliga examensformer skulle kunna ökas utan att mer resurser – främst i form av lärare – tillförs programmet, då antalet studenter är mycket stort samtidigt som muntliga examensformer tar mycket lärartid i anspråk. Med tanke på att antalet lärare på SAMPOL har minskat drastiskt det senaste året kommer det att vara svårt att ytterligare öka de muntliga inslagen på programmet.

Lärarkåren var redan när jag började mitt uppdrag mycket kompetent och bidrog i många fall med egen – högkvalitativ - litteratur till programmets kurser. Under min tid som censor har den dessutom utökats med en rad utländska toppforskare, vilket har bidragit till att höja kvaliteten ytterligare. Lärarkåren får idag betraktas som excellent. Det är dock viktigt att institutet får behålla sin lärarkår och erbjuder möjlighet att utöka den för att kompensera för det personalbortfall som skett under 2021.

Kort sagt, håller institutets Bachelorprogram en mycket hög kvalitet. En kvalitet som dessutom ökat under min tid som censor, trots den ökade arbetsbelastning som Coronarestriktionerna har fört med sig. Sammantaget är programmet en mycket stor tillgång både för SAMPOL och för universitet i Bergen. Det har varit ett nöje att arbeta som censor för detta excellenta program. Jag vill även passa på att tacka för det vänliga bemötande jag har fått av programledning, lärare och studenter genom åren och den lyhördhet som programledning och lärare har uppvisat inför mina förslag till förbättringar.

Nedan följer en mer noggrann genomgång av de förbättringsförslag som har jag föreslagit under åren och hur programmets ledning har hanterat dessa. Därefter följer en diskussion om lärdomar från perioden med Coronaundervisning.

Nya kurser i politisk beteende

När jag gjorde min första översyn av Bachelorprogrammet noterade jag en brist på valfria kurser i politiskt beteende, vilken var slående med tanke på den stora bredd som urvalet av kurser uppvisade i övrigt. Visserligen ägnades en av de obligatoriska kurserna på 100-nivån åt politiskt beteende, men på 200-nivån saknades kurser som huvudsakligen fokuserade på politiskt beteende. Avsaknaden av sådana kurser var förvånande med tanke på att den politiska beteendeforskningen vid SAMPOL genom åren har varit exceptionellt framgångsrik. Samtidigt som jag tillträdde som censor fick till exempel forskningsgruppen Medborgare, Opinion och Representation (MOR), som en av få forskningsgrupper i Norge, högsta betyg (excellent) i en utvärdering av norsk statsvetenskap.

Efter min första programrapport såg programledningen till att införa en ny valfri kurs som fokuserar på populistiska partier och deras väljare på 200-nivån. Kursen, *Sampol 226: Populism and its consequences for liberal democracy*, behandlar en rad ämnen som är centrala för den moderna politisk beteendeforskningen och relaterar dessutom direkt till den politiska beteendeforskningen som bedrivs vid SAMPOL. Den har snabbt blivit en av de mest populära valfria kurserna på programmet, med fler än 150 anmälda studenter 2022. Det vittnar om att det har funnits ett uppdämt behov av sådana kurser. Kursen har också fått mycket goda kursutvärderingar, vilket illustrerar fördelen med att ha en kurs som anknyter till ett av institutets starkaste profilområden.

Utöver kursen om populistiska partier innehåller kurserna på 200-nivån idag mer politisk beteendeforskning än vad de gjorde när jag började mitt censoruppdrag. Delvis som en konsekvens av att nya kurser tillkommit på programmet. På det hela taget har utvecklingen tydligt gått i rätt riktning.

Dessutom finns det möjlighet att erbjuda ännu fler valfria kurser i politiskt beteende framöver med tanke på de rekryteringar av framstående internationella forskare som forskar om politiskt beteende som SAMPOL har gjort de senaste åren. Jag ser därför mycket positivt både på programmets utveckling och framtid ur ett politiskt beteendeperspektiv.

Nya kurser om Norges politiska system

När jag skrev min första censorrapport förekom inslag om Norges politiska system på 100-nivån. Dock erbjöd inte Bachelorprogrammet några kurser med specifik inriktning mot Norges politiska system på den valfria 200-nivån, även om Norge täcktes in i en del av de kurser som förekom.

Jag föreslog med anledning av detta att det hade varit en bra idé att introducera en kurs om just Norges politiska system (möjligen med utblick mot Norden) på 200-nivån. De flesta studenter som läser programmet är från Norge och ser sin yrkesframtid i Norge. Många av dem kommer också med stor sannolikhet att arbeta inom norsk förvaltning eller politik. Det torde därför finnas en relativt stor efterfrågan på kurser som fokuserar på Norges politiska system. Även många av de utländska studenter som läser programmets valfria kurser kan tänkas vara intresserade av norsk politik, med tanke på att de har sökt sig till Norge för sin utbildning.

Några nya kurser som tar upp Norge som fall har inte tillkommit sedan jag skrev min rapport. Visserligen täcks Norge fortfarande in i en del av de valfria kurser som ges på 200-nivån (till exempel SAMPOL 203: Comparative Arctic Indigenous Governance), men det saknas fortfarande en kurs som fokuserar explicit på det norska politiska systemet. Delvis beror detta på resursbrist: Institutionen har nyligen förlorat flera lärartjänster, som inte har kunnat ersättas ännu. Detta har resulterat i neddragningar av antalet studenter och att man inte har kunnat utöka kursutbudet som man velat. Lägg till det att Coronasituationen har tagit mycket tid och kraft de senaste två åren och det blir förståeligt att det inte har gått att introducera fler nya kurser den senaste tiden.

Dock ser jag gärna att institutet i framtiden, när situation så tillåter, introducerar en kurs i Norges politiska system (möjligen med utblickar mot resten av Norden och Europa). En sådan kurs skulle komplettera det nuvarande kursutbudet på ett bra sätt och förhoppningsvis locka ännu fler studenter till bachelorprogrammet och SAMPOL.

Önskemål om fler muntliga examensformer

I min andra rapport konstaterade jag att studenterna har relativt få seminarier på högre nivåer. I Sverige är mönstret i regel det motsatta: seminarierna är fler på högre nivåer än på lägre nivåer (samtidigt som antalet föreläsningar är färre). Idén är att man får mer tid att läsa på högre nivåer, men sedan också måste få tid att ventilerat det man har läst ordentligt med en lärare. Den möjligheten fanns inte i lika hög grad på 200-kurserna när jag skrev min andra rapport. Visserligen kunde diskussion förekomma även i samband med föreläsningar, men seminarier ger definitivt större utrymme för att klara ut missförstånd och diskutera olika spår i litteraturen. Flera av de studenter jag intervjuade under mitt besök i Bergen efterfrågade också fler seminarier på 200-nivån. Jag noterade att frågan om seminarier till syvende och sist är en resursfråga: det kostar att ha seminarier. Dessutom är tillgången på lämpliga seminariledare (mastersstudenter) begränsad. Kursledningen utökade dock redan till året efter antalet seminarier på 200-nivån. Tyvärr råkade reformen sammanfalla med Coronapandemin, vilket var olyckligt då det har visat sig att seminarier fungerar särskilt dåligt vid distansundervisning (se nedan). Det är således möjligt att reformen bidrog till att minska studentnöjdheten på kort sikt. Jag tror dock att den kommer att resultera i ökad nöjdhet nu när undervisningen återgår till det normala.

Sedan är det öppen fråga om reformen med fler seminarier kommer att kunna bibehållas och utvecklas givet neddragningarna av lärartjänster på SAMPOL. I första hand leds idag seminarierna som hålls av mastersstudenter. Lärarledda seminarier är dock att föredra ur kvalitetssynpunkt. Jag ser dock ingen möjlighet att utöka antalet lärarledda seminarier i en situation där programmet har tvingats att dra ner på antalet studenter för att klara av sitt uppdrag. Jag hoppas därför att det tillförs programmet mer lärartjänster framöver.

Lärdomar av koronarestriktionerna

Efter mina samtal med programledningen och studenter är det uppenbart för mig att institutet har lärt sig en hel del av de Coronarestriktioner som varit i kraft från och till de senaste två åren. Framförallt har distansundervisningen visat sig vara ett viktigt komplement till tidigare undervisningsformer. Många av dessa lärdomar är värda att ta med sig nu när

instituttet återgår till vanlig undervisning. Kortfattat kan man säga att både lärarnas och studenternas intryck är att föreläsningar har visat sig fungera dåligt och seminarier mycket dåligt vid distansundervisning.Handledning av uppsatser (vejledning av opgaver) har däremot visat sig fungera väldigt bra via distans. Dessutom har censormöten mellan lärare fungerat bättre än tidigare, då sådana möten ofta skedde över telefon.

I de fall där distansundervisningen har fungerat bra (handledning) finns det all anledning att ha kvar verktyget i verktygslådan. Det behöver inte bli det nya normala, men verkar fungera lika bra som vanlig fysisk handledning och kan ses som likvärdig med sådan. Det är också på många sätt ett smidigare sätt att handleda, då det tillåter att lärare och student befinner sig på olika platser. Det händer till exempel ofta att önskemål om handledning krockar med att lärare är på konferens, eller av andra skäl befinner sig på annat håll än i Bergen. I sådana situationer kan handledningen numera fortgå via distans utan några som helst problem.

Det finns, enligt mig, även anledning att ha kvar distansundervisning som alternativ också i de fall där den fungerar sämre, men då främst i undantagsfall. Det händer till exempel att lärare blir sjuka, men samtidigt är tillräckligt friska för att hålla en föreläsning via distans. I sådana situationer är det bättre att föreläsningen hålls i tid via distans, än att den ställs in, eller skjuts upp i några dagar så att studenternas studieritm blir lidande. Detsamma gäller, även i viss utsträckning, för seminarier trots att kvaliteten riskerar att bli lidande om de hålls via distans. Distansundervisning bör enligt min mening även tillåtas när lärare är på konferens, eller har andra tjänsteuppdrag utanför Bergen.

Detsamma gäller vid gästföreläsningar från lärare som är verksamma vid andra institutioner utanför Bergen. Det kan till och med hända att distansföreläsningar är en förutsättning för att få med en gästföreläsare. Så länge som regeln är att föreläsningar hålls fysiskt utgör det inget problem att några få gästföreläsningar hålls på distans. Tvärtom kan sådana gästföreläsningar bidra till att höja kvaliteten på undervisningen. Framförallt i fall där gästföreläsningarna inte hade blivit av utan distansundervisning.

Dock bör distansföreläsningar och distansseminarier endast ses som ett komplement till vanlig undervisning. Ett komplement som bör användas sparsamt och i undantagsfall.

Universitetets stora konkurrensfördel är att det erbjuder undervisning på plats. Den fördelen riskerar att gå förlorad om för mycket av undervisningen läggs på distans. Idag lever vi i en värld då en rad universitet, däribland många av världens främsta, erbjuder ett stort utbud av onlinekurser. I en sådan situation kan studenterna lätt ställa sig frågan varför de bör välja en distanskurs från Universitetet i Bergen och SAMPOL, när liknande kurser kanske också erbjuds av Harvard, Oxford och Stanford. Det gäller särskilt engelskspråkiga kurser (till exempel på 200-nivån). Här gäller det att behålla den fördel i form av undervisning på plats som UiB och SAMPOL kan erbjuda i mycket högre utsträckning än nämnda universitet.

Reflektioner om lärartillgången på SAMPOL

Det senaste året har SAMPOL tappat fem lärartjänster, utan att ersättas för förlusten. I mina samtal med programledningen har det framkommit att detta tapp har påverkat programmet i viktiga avseenden. Det har blivit svårare att hitta handledare till studenternas bacheloroppgaver. Dessutom har arbetsbördan för de lärare som är kvar på SAMPOL ökat, eftersom färre lärare har varit tvungna att ta hand om lika många studenter som tidigare. Med anledning av dessa problem har man i år tagit in färre studenter än tidigare terminer. Naturligtvis minskar bristen på lärare också möjligheterna att införa nya kurser och bredda det existerande kursutbudet. Det gör det också svårt att utöka antalet lärarledda seminarier på programmet.

Det är fullt förståeligt att programledningen har varit tvungen att dra ner på antalet studenter för att kompensera för bortfallet av lärartjänster. Men icke desto mindre är det olyckligt. Programmet fungerar mycket bra i nuvarande form och har länge varit mycket populärt bland studenterna. Kursutvärderingarna är extremt bra i ett komparativt perspektiv. Att man i en sådan situation är tvungen att dra ner på antalet studenter är inte optimalt (för att uttrycka det mildt). Dessutom finns risken att neddragningarna på sikt påverkar kvaliteten på programmet som helhet, eftersom det blir svårare att bredda utbudet av kurser.

Visserligen har neddragningen av antalet studenter på programmet också medfört att det idag krävs högre betyg för att komma in på programmet. Det innebär att de studenter som kommer in har bättre förutsättningar att ta till sig undervisningen och klara av att slutföra programmet. Men en sådan trade-off finns alltid. Frågan om det är bra för Universitetet i Bergen att en populär utbildning som genomgående har fått mycket goda kursutvärderingar av studenterna tvingas att dra ner på antalet studenter. Jag har svårt att tro det. Därför är det viktigt att personalförsörjningen för bachelorprogrammet (och SAMPOLs övriga utbildningsprogram) löses på längre sikt genom att mer personal tillförs SAMPOL.

Neddragningen av lärarkåren kommer också vid ett synnerligen illa valt tillfälle. Under Coronaepidemin ökade arbetsbelastningen på lärarkåren och programledningen initialt väldigt mycket. Arbetsbördan fortsatte också att vara större än vanligt höstterminen 2020 och vårterminen 2021. Till detta ska nu läggas en neddragning av personalstyrkan och den extra arbetsbelastning för de kvarvarande lärarna och programledningen som den har resulterat i. Det är minst sagt olyckligt.

Slutsatser

I min första rapport konstaterade jag att Bachelorprogrammet i jämförande politik imponerar på många sätt. Det är välorganiserat och har expanderat kraftigt över tid (även om det har fått minska intaget av studenter i år). Det erbjuder en lång rad kurser av hög kvalitet och kan skryta med många kompetenta lärare. Studenterna är också på det hela taget mycket nöjda med programmet. Kursutvärderingarna är exceptionellt goda i ett komparativt perspektiv. Jag har ingen anledning att ändra mitt omdöme:

Bachelorprogrammet fortsätter att imponera och har till och med blivit bättre än det var när jag skrev min första rapport.

Det erbjuds numera flera kurser mer betydande inslag av politiskt beteende-forskning på 200-nivån. Dessutom har programledningen ökat inslaget av seminarier på 200-nivån. Att dessa reformer delvis infördes under Coronaepidemin, med den extra arbetsbelastning som den innebar, gör dem inte mindre imponerande. Faktum är att programledningen har varit

oerhört lyhörd och tillmötesgående inför de rekommendationer jag har haft i mina rapporter. Jag vill också ta tillfället i akt och tacka programledningen och då särskilt Leiv Marsteintredet och Kjetil Evjen för ett mycket trevligt och professionellt bemötande under min tid som censor.

Programmets höga kvalitet märks inte minst på de fantastiska kursutvärderingar som i princip alla kurser får. Även under vårterminen 2020, när programmet fick stängas ner under en kortare period innan övergången till distansundervisning kom igång, fick kurserna genomgående mycket bra kursutvärderingar. Det är ett faktum som vittnar om programledningens och lärarkårens höga kvalitet och hängivenhet inför sitt uppdrag.

Det enda sakinnehåll som egentligen saknas på programmet i nuläget är en kurs på 200-nivån om norsk politik. Det finns en efterfrågan på en sådan kurs bland studenterna, då de flesta av dem kommer att arbeta inom norsk förvaltning och politik efter sina studier. Dessutom utgör Norges politiska system en naturlig referenspunkt för de flesta studenter. Min bedömning är att det torde vara relativt lätt att på kort tid införa en sådan kurs, då de flesta forskare och lärare vid institutet har de kunskaper som krävs för att undervisa på den. Med det sagt är det inte helt lätt att införa nya kurser i en tid då programmet har tvingats dra ner på antalet studenter, då lärarkåren har krympt med fem heltidstjänster.

Neddragningen av lärartjänster är i mina ögon det största hotet mot programmet på sikt. Det är trist att se ett så framgångsrikt och populärt utbildningsprogram som bachelorprogrammet tvingas dra ner på antalet studenter. Jag tror att det är en förlust även för Universitetet i Bergen. Det är därför viktigt att lärarförsörjningen på programmet löses på sikt.

Årsrapport fra programsensor bachelor i sosiologi, Universitetet i Bergen 2021

Professor Jorid Anderssen, Institutt for samfunnsvitenskap (ISV) UiT Norges arktiske universitet.

Programsensor ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, UiB, studieprogram/fagområde sosiologi for perioden 2018-2021.

Instituttet ønsket at årets rapport skulle vurdere helheten ved programmet, spesifisert som den indre sammenhengen mellom de obligatoriske emnene og eventuell overlapp mellom dem. Det er forventet at det er tilstrekkelig å se på kursbeskrivelser og pensum. Det er også ønskelig at rapporten inneholder en komparativ del, men noe sammenligning med tilsvarende programmer med andre norske universiteter der det kan være relevant. Det er også konkrete ønsker om at programsensor skal komme med forslag til forbedringer, både konkrete pensumforslag og forslag til justeringer som omhandler grunnstrukturen i programmet. Det er også ønskelig med evalueringer i tidsserie (ikke kun et år), samt karakterfordeling i tidsserie.

Jeg har sett på emnebeskrivelser og pensumlister for de obligatoriske emnene SOS100A Invitasjon til sosiologi med fordypningstema (20 stp.), SOS101 Klassisk og moderne sosiologisk teori (15 stp.), MET102 Samfunnsvitenskapelig metode (15 stp.), SOS103 Samfunnsstruktur i endring (15 stp.), SOS201 Sosiologisk teori og metode (15 stp.), samt SOS202 Bacheloroppgave i sosiologi (15 stp.). I tillegg har jeg sett på karakterfordeling og evaluering av emnene fra og med 2015 til og med 2020. jeg har også lest programsensorrapportene for denne perioden.

Jeg fikk tilsendt evalueringsrapporter og karakterfordelinger fra instituttet. Jeg ser at det var mange evalueringsrapporter av valgemner, men siden de ikke var ønsket etterspurt for denne rapporten, har jeg valgt å ikke ta dem med. Imidlertid var det sparsomt med evalueringsrapporter av obligatoriske emner, men jeg må stole på at jeg har fått de evalueringsrapportene som foreligger for årene 2015 til og med 2020: SOS100A: 2020 (fordypningsgruppe 4), SOS101: vår 2019, SOS102: h-2017, vår 2018, vår 2019, vår 2020 og høst 2020, SOS103: 2015, 2019 (inkludert midtveisevaluering) og høst 2020, SOS201: 2015 og 2020, samt for SOS202: 2015. Pensum og emnebeskrivelser jeg har hatt tilgjengelig er enten fra høst 2021 eller våren 2022.

Helheten i bachelorprogrammet:

Ifølge beskrivelsen av bachelorprogrammet er studiet lagt opp slik at emnet SOS100A tas i 1. semester, SOS101 i 2. semester, SOS102 i 2. eller 3. semester, SOS103 i 3. semester, mens de to siste emnene, SOS201 og SOS202 tas i det 6. og siste semesteret på bachelorprogrammet. I de andre semestrene er det lagt til rette for å ta valgemner eller være på utveksling ved et annet universitet.

Bachelor i sosiologi starter med en innføring i sosiologi på SOS100A. Her blir studentene kjent med hovedlinjer i sosiologisk tankemøte. I målbeskrivelsen fremheves det at «Emnet skal gje dei kunnskap om sentrale sosiologiske tema, og eit inntrykk av korleis og på kva felt faget blir brukt i praksis» (s.2). Emnet gir en innføring inn i sosiologiske grunnbegreper og grunntrekk ved sosiale fellesskap. En får også innføring i ulike samfunnsområder som økonomi, utdanning og velferdsstaten. Studentene får her grunnleggende kunnskap om sosiologiske perspektiver på samfunnet, og det forventes at de skal kunne bruke dem skriftlig og muntlig.

Når det gjelder pensum på emnet, registrerer jeg at det har vært en del endringer over de seinere årene. Mens det for noen år tilbake ble lagt opp deler av Giddens' 'Sociology', er slik jeg forstår det, nå hele boken pensum. Jeg registrerer likeså at det er lagt opp færre kapitler fra boka 'Det norske samfunn' enn tidligere. Likeså er Østerbergs 'Sosiologiske nøkkelbegreper' fjernet fra pensum. De artiklene som legges opp i stedet ser ut til å være mer aktuelle enn de som er blitt erstattet. Når det er sagt, kan det være litt tøft for en ny sosiologistudent å starte med hele Giddens. Det er en meget tykk bok, og all tekst er på engelsk. Jeg har meget sparsomt med emneevaluering å forholde meg til for dette emnet, så jeg er usikker på hvordan studentene ser på dette første møtet med sosiologien.

Videre er bacheloren bygget opp slik at studentene deretter skal lære om klassisk og moderne sosiologisk teori (SOS101), som går mer direkte inn i en del teoretikere og ulike perspektiver innen sosiologien. Her forventes det at studenten etter dette emnet skal kunne skille mellom teoretikere, og ha en mer kritisk tilnærming til disse. For inneværende semester (v-2022) er det en bok som er pensum, 'Classical and contemporary sociological theory' av Scott Appelrouth. Boken presenterer imidlertid svært mange teoretikere, og det kan kanskje være vanskelig for studentene å forholde seg til så mange teoretikere, og ikke minst klare å skille dem fra hverandre. Samtidig har boken en god struktur, og plasserer de ulike teoretikerne i forhold til hverandre. På denne måten blir den leservennlig og mer oversiktlig. Spesielt er det interessant at kvinnelige teoretikere har fått plass i boken. Jeg har hatt lite adgang til studentevalueringer av emnet, men den som er vedlagt (h-19) viser at studentene er fornøyde med emnet, men pensumboka, da spesielt originaltekstene, var vanskelige å lese. Noen savner også pensum på norsk.

Det er forventet at emnet SOS102 Metode tas i samme semester som SOS101, evt. semesteret etter. Her lærer studenten ulike vitenskapelige arbeidsmåter, og etter å ha gjennomgått emnet, forventes det at studentens skal kunne vurdere metodevalg og bruke valgt metode til å gjennomføre egen enkel forskning. Dette emnet har fyldige evalueringsrapporter fra og med 2017. Selv om dette er et tverrfaglig emne, er det flest sosiologistudenter som deltar på emnet. Over tid ser vi at jevnt over er studentene fornøyd med emnet, og i den aller siste evalueringen (h-2020) er de mer fornøyd med

emnet enn tidligere. Samtidig viser evalueringene at det over tid blir en mindre andel av studentene som møter på alle/de fleste forelesningene, og det blir flere som får med seg omtrent halvparten av forelesningene. Evalueringene sett over tid, viser imidlertid at studentene er fornøyd med undervisningen og med seminarene. De er mer fornøyd med seminarene enn med forelesningene. Høst 2020 skiller seg ut, da var en større andel av studentene misfornøyd med de digitale seminarene. Evalueringsrapportene fra alle år viser at studentene opplever at seminarene er viktige, og som helt nødvendige for å gjøre arbeidskravene. Emnet oppleves av studentene gjennomgående som krevende, og det blir foreslått å kutte ned på antall obligatoriske arbeidskrav. Samtidig viser evalueringene at studentene opplever emnet som lærerikt.

SOS103 har som mål å gi en introduksjon til sentrale begreper og teorier om ulike utviklingstrekk i det moderne samfunnet. Linjene blir trukket tilbake til framveksten av kapitalismen, og fram til nyliberalisme og individualisering. De moderne globaliseringsprosessene blir spesielt trukket fram. Her er introduksjonsboken 'Modernity: an introduction to modern societies' av Stuart Hall, samt en del bokkapitler om ulike trekk det moderne samfunnet. Studentevalueringene viser at studentene jevnt over er fornøyd med emnet. De synes det er interessant, og at det er flinke forelesere. Studentene synes likevel det er mye stoff, og noen savner pensum på norsk. Enkelte mener at pensumet bør aktualiseres mer. Når det gjelder dette emnet, har jeg prøvd å se om det er overlapp med SOS101, men kan ikke se at så er tilfelle, verken i pensum, målbeskrivelse eller læringsutbytte. Det blir fokusert på ulike områder i disse to emnene, men det er ikke vanskelig å se at det kan bli overlapping hvis ikke de eneansvarlige for disse to emnene har en god dialog og sørger for skille mellom emnene.

SOS201 omhandler hvordan ulike tradisjoner i sosiologien har ulike tilnærminger til forholdet mellom teori og empirisk forskning. Emnet skal vise at det er ulike tilnærminger til forholdet mellom teori og empiri, og legger vekt på at det finnes ulike tradisjoner for sosiologiske analyser. Hovedlitteratur er 'Deciphering Social research' av Rose Gerry, 'Researching society and culture' av Clive Seale, 'Social research' av Tim May, samt en del bokkapitler og artikler. Jeg har hatt adgang til to evalueringsrapporter av emnet, en fra 2015 og en fra 2020. I den første evalueringen var det store flertallet av studentene fornøyd med emnet og undervisningen. Der ble det også påpekt at det var en del overlapp med SOS101, noe som ifølge faglærer ble forsøkt endret. Emnet er blitt en del endret siden den gangen. Den andre evalueringen ble gjort mens universitetet var mer eller mindre nedstengt pga. corona. Da er det halvparten som er fornøyd med undervisningen. De er spesielt misfornøyd med de digitale forelesningene. Det var også misnøye med boken av May, og den ble foreslått byttet ut. Som programsensor for sosiologi snakket jeg med et utvalg bachelorstudenter i Bergen om hva de syntes om bachelorstudiet (årsrapport II 2019). På disse møtene syntes

studentene som da tok dette emnet, at dette emnet var spesielt utfordrende, og de mente at de fikk for lite innføring i sosiologisk teori på emnet slik det var satt opp nå. Dette emnet er ikke blitt vesentlig endret siden jeg møtte disse studentene.

Hovedmålet med SOS202 Bacheloroppgaven er at studentene skal lære å foreta en selvstendig drøfting og analyse av ei sosiologisk problemstilling med utgangspunkt i sosiologisk litteratur. Det blir skrevet en oppgave på nærmere 20 sider, der tema og problemstilling utvikles i seminarundervisning. Oppgaven skrives under veiledning av en vitenskapelig ansatt. Ut ifra evalueringen av emnet, har studentene benyttet seg av veiledningstimene. Av egevaluering som er tilgjengelig, er de fleste studentene fornøyde med dette emnet. De bøkene som er på pensum, er etter min mening meget relevante for emnet.

Slik emnene er beskrevet, ser det ut til å være en god kvalitet på bachelorprogrammet. Det er en gjennomtenkt oppbygging av studiet, fra en introduksjon av faget (SOS100A), til at studentene skal bruke kunnskapen de har tilegnet seg i eget forskningsarbeid i bacheloroppgaven (SOS202).

Teoriemnene ser ut til å bygge på hverandre, de har de foregående emnene som tilrådte forkunnskaper, og har økt vanskelighetsgrad. Pensumlistene viser også det samme. Det kan imidlertid være noe ulikt pensum fra semester til semester i enkelte emner. Det gir en spesiell utfordring til faglærerne, og krever koordinering mellom emnene for å unngå overlapp, ikke bare i samme semester, men også i forhold til tidligere pensum på de ulike emnene.

Studentevalueringene viser at studentene jevnt over er fornøyd med bachelorstudiet i sosiologi ved UiB. Etter å ha lest emnebeskrivelser, evalueringer, samt pensumlister, ser jeg en klar indre sammenheng i studiet. Det er en progresjon i studiet, og emnene bygger på hverandre. Jeg har forstått at hovedbegrunnelsen for at SOS201 gikk fra å omhandle holde sosiologisk teori med nyere perspektiver, til å se på forholdet mellom teori og metode, ligger i det totale læringsutbyttet i bachelorprogrammet. Samtidig antar jeg at mulighetene for overlapp spesielt med SOS101 også var en grunn til å gjøre endringer i emnet.

Programsensorrapportene fra de ulike årene støtter også opp om at det er god kvalitet på bachelorprogrammet, og at det er god dialog mellom instituttet og studentene. De bekrefter også at det arbeides jevnt med studiekvalitetsarbeid, og at det er en gjennomtenkt indre sammenheng i studieprogrammet.

Jeg har imidlertid noen refleksjoner omkring bachelorstudiet ved UiB. Dette er ikke bare basert på det tilgjengelige materialet, men like mye på min mangeårige erfaring som foreleser, emneansvarlig og veileder på tilsvarende studie ved UiT. Jeg har vært foreleser på alle de obligatoriske emnene ved UiT, og kjenner pensum til emnene. Også her har det vært diskusjoner om oppbyggingen av

bachelorstudiet, vi diskuterer jevnlig den indre sammenhengen, og hvilket pensum som er egnet på de ulike obligatoriske emnene. De obligatoriske emnene på vårt bachelorstudium er SOS-1001 Individ og samfunn (20 stp.), SOS-1002 Sosiologiens klassikere (10 stp.), SVF-1050/1051 Samfunnsvitenskapelig metode, campusbasert/nettbasert (10 stp.), SOS-2001 Sosiologiske analysemåter (10 stp.), samt SOS-2002 Bacheloroppgave (20 stp.). I likhet med bachelorstudiet ved UiB bygger emnene på hverandre, og har økende vanskelighetsgrad.

Når det gjelder innføringsemnet SOS100A har vi et tilsvarende 20-poengsemne som går i 1. semester, SOS-1001 Individ og samfunn. Det har omtrent samme målformulering som SOS100A. I dette innføringsemnet prøver vi å hovedsakelig bruke norsk litteratur, blant annet er størstedelen av Det norske samfunn på pensumlisten, vi legger opp deler av Dahlgren og Næss 'Tanker om samfunn' og Schiefloe 'Mennesker og samfunn'. For en tid tilbake bruke vi deler av Giddens. Det er en fin bok, men noen av de vitenskapelige ansatte erfarte at en del studenter etter å ha fullført emnet likevel manglet en tilfredsstillende forståelse av sosiologiske grunnbegreper. De mente at ved bare å lese engelsk pensum, mister de den umiddelbare forståelsen av de grunnbegrepene. Vi har derfor diskutert verdien av å bruke norskspråklige lærebøker på dette innføringsemnet. Vi valgte derfor å erstatte denne boka med norskspråklige bøker, der studentene fikk arbeidet med tekst som var nærmere en norsk virkelighet; De fikk også eksemplifisert begrepene fra norsk virkelighet, og med definisjoner på norsk språk. Det er selvfølgelig flere innvendinger mot den litteraturen vi bruker, men det ser ut til at vi unngår en del misforståelser etter å ha gjort denne endringen. Og studentene er fornøyde med å lese norske bøker.

Når det gjelder SOS101: Ved UiT har vi et tilsvarende emne (SOS-1002, 10 stp.), som legger opp flere kapitler fra Andersen og Kaspersen 'Klassisk og moderne samfunnsteori', samt originaltekster fra en del teoretikere. Det legges opp deler av Durkheim 'Selvmordet', Webers 'Makt og byråkrati', samt tekster fra en del andre klassikere. Tekstene er gjennomgående på norsk. Sett i forhold til de innvendingene som kommer fra studentene om den litteraturen som presenteres i SOS101, vil jeg be dere se på muligheten av å erstatte en del av litteraturen med norskspråklige lærebøker og tekster, ikke bare i dette emnet, men også introduksjonsemnet SOS100A, og kanskje også emnet SOS103.

Vårt metodeemne SVF1050/1051, er av mindre omfang (10 stp.) enn det tilsvarende emnet ved UiB MET102. I likhet med studentevalueringene fra UiB, hatt vi hatt klager på at emnet er altfor omfattende og arbeidskrevende. For å gjøre det mer overkommelig for studentene, har vi to arbeidskrav, et i kvalitativ og et i kvantitativ metode.

I undervisningen for vårt emne SOS-2002 Bacheloroppgaven ved UiT (20 stp.), dekker vår pensumliste mye av det samme som SOS202. Som nevnt er vår metodedel av mindre omfang enn

ved UiB. Vi har erfart at studentene gjennomgående har et svakt metodekapittel i sin bacheloroppgave. Vi prøver nå å bøte på det å utvikle småkurs i ulike metoder. I inneværende semester tilbyr vi følgende småkurs: analyse av kvantitative data med tilgjengelig datasett, dokumentanalyse, teoretisk oppgave, litteraturreview, GIS, gjenbruk av empiriske data, kvalitativt intervju/observasjon. Det er 3-5 ferdiginnspilte forelesninger til hver av kursene, og eget pensum knyttet til hver av dem. Studentene velger det kurset som er mest relevant i forhold til egen bacheloroppgave. Med utgangspunkt i det valgte kurset skrives et arbeidskrav om metode. Arbeidskravet må være bestått for å kunne levere bacheloroppgaven. Siden dette opplegget prøves ut for første gang nå i vår, har vi ingen evaluering å vise til, eller erfaringer med hvordan det hjelper studentene i arbeidet med bacheloroppgaven.

Jeg har ingen holdepunkter for å kunne si om UiB har samme erfaringer med dette emnet som oss, men vil bare nevne det opplegget vi nå har satt i gang på dette emnet.

Karakterfordeling.

Jeg har laget enkle tidsserier for perioden 2015-2020 med prosentvis fordeling av karakterer på de ulike emnene (se neste side). For å gjøre tabellen mer oversiktlig har jeg slått sammen karakterene A og B i en egen kategori, det samme er gjort for karakterene D og E. For to av emnene fikk jeg også tilgang til karakterene for 2021, men av hensyn til sammenligningen mellom emnene har jeg ikke inkludert dem her. Jeg har også slått sammen karakterene de emnene som har eksamen både vår og høst.

Prosentvis karakterfordeling over tid på de enkelte emnene:

SOS100: Examen facultatum – Invitasjon til sosiologi (skoleeksamen + essay fra og med 2016, hjemmeeksamen + essay 2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A/B	28	42	29	42	30	30
C	34	36	34	36	45	48
D/E	35	17	30	17	24	23
Stryk	3	6	7	6	2	0

SOS101 Klassisk og moderne sosiologisk teori (skoleeksamen, men hjemmeeksamen 2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A/B	33	25	40	26	26	53
C	36	40	52	36	32	36
D/E	33	32	8	32	36	10
Stryk	9	4	1	6	5	1

SOS-102 Samfunnsvitenskapelig metode, slått sammen vår og høst (skoleeksamen, hj.eksamen 2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A/B	21	16	20	21	24	29
C	32	32	28	30	27	38
D/E	38	40	41	38	34	28
Stryk	8	11	10	10	14	5

SOS103: Samfunnsstruktur i endring (hjemmeeksamen)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A/B	28	47	37	37	54	54
C	46	37	39	47	39	34
C/E	26	17	22	14	16	13
Stryk	0	2	3	2	0	0

SOS201 Sosiologisk forskning. Teori og metode (skoleeksamen, hjemmeeksamen i 2020)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A/B	36	36	43	29	33	30
C	39	36	33	38	48	53
D/E	21	26	21	27	19	17
Stryk	3	2	2	7	0	0

SOS202 Bacheloroppgave (slått sammen høst og vår)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A/B	53	51	46	49	40	42
C	39	29	33	47	34	39
D/E	17	20	16	4	21	18
Stryk	0	0	5	0	4	1

Som vi ser, varierer karakterene i de ulike emnene over tid. Men jevnt over ser vi at karakterfordelingen er noenlunde lik over de undersøkte årene. Likevel ser det ut til å være en tendens til at karakterene gjennomgående er litt høyere i 2020 enn i årene før. På noen emner er det større endringer, på andre emner små. Noen av emnene har skoleeksamen, men hadde i 2020 hjemmeeksamen. Det gjelder fire av emnene, SOS100, SOS101, SOS102 og SOS201. SOS 103 og SOS202 har også tidligere hatt hjemmeeksamen som eksamensform. En ser spesielt store endringer på SOS101 og SOS102

Ifølge Nasjonalt fagråd i sosiologi, er karakteren C et bilde på en jevnt over god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områdene. For å kunne si noe om hvor gode resultatene er, vil jeg videre se på hvor stor andel av studentene som har oppnådd C eller bedre resultat.

På emnet SOS100 er det ikke store forskjeller i eksamensresultater mellom de aller siste årene. I 2020 var det 78 % av studentene som fikk C eller bedre. Det er omtrent en like stor andel som i 2019 (75 %) og i 2018 (78 %). Dette emnet har også hatt forholdsvis lav strykprosent de aller siste årene.

SOS 101 hadde i 2020 hjemmeeksamen, mot tidligere skoleeksamen. Dette året var det 89 % som fikk karakteren C eller bedre. De foregående årene var denne andelen betydelig lavere, bortsett fra i 2017, da andelen var 92 %. Strykprosenten har variert på dette emnet, og var veldig lav begge disse årene.

Det kan imidlertid se ut til at for emnet SOS102 er det en betydelig større andel som har fått karakteren C eller bedre i 2020, 67 %, mens denne andelen har ligget på omtrent halvparten i de andre årene. Strykprosenten er også lavere dette året. Dette er et emne som hadde skoleeksamen årene før.

SOS103 har også en høy andel med karakteren C eller bedre, men 2020 skiller seg ikke sterkt ut, selv om det var en litt større andel som fikk karakteren C eller bedre da (88 %). Dette er et emne som har lav strykeprosent i alle årene.

Emnet SOS201 hadde også hjemmeeksamen i 2020, mens det tidligere var skoleeksamen. På dette emnet har karakteren for 2019 og 2020 vært bedre enn årene før, men henholdsvis 81 % og 83 % på karakteren C eller bedre. Emnet hadde heller ingen stryk disse to årene. SOS202 har også en stor andel med karakteren B eller bedre.

Det kan være interessant å spekulere på hvorfor det er slik at enkelt av de fagene som tidligere hadde hjemmeeksamen, fikk merkbart bedre resultater i 2020 da det ble hjemmeeksamen. Den mest nærliggende forklaringen er knyttet til coronaepidemien. Det er mulig at karakterene avspeiler at studentene i 2020 hadde bedre faglig innsats enn tidligere. De satt veldig mye hjemme på hybelen,

og både deltidsjobber og møtesteder med andre var begrenset. Det er derfor mulig at karakterene er et resultat av at studentene jobbet mer med fagene.

En annen mulighet er at siden dette var det første året av coronaepidemien, var ikke eksamensoppgavene tilpasset hjemmeeksamen som eksamensform. Det er mulig at tilgang til pensumbøker under eksamensarbeidet, gjorde det enklere å svare godt på eksamensoppgavene. Det er mulig at denne fordelingen ikke ble tatt høyde for verken i valg av oppgaver og i vurdering av besvarelsene. Det er i tillegg også mulig at hjemmeeksamen gjør at studentene kopierer og skriver av, både fra bøker og internett. Det er mulig at det ble gjort på en slik måte at det ikke ble registrert som avskrift, og dermed vanskelig å spore av sensorene. Det er også mulig at studentene samarbeider om besvarelser og kopierer hverandre, slik som vi her ved UiT har erfart fra enkelte emner.

En like nærliggende forklaring er at eksamensresultatene tilfeldigvis er bedre dette året. Vi ser av karaktergjennomgangen over tid at enkelte år får studentene bedre resultater enn andre år, jfr. karakterfordelingen på de ulike fagene i tidsserier. Etter selv å ha arbeidet mange år i dette systemet, ser jeg at det er gjennomgående på enkelte kull at studentene er mer dedikerte til faget og legger inn mer innsats. I denne sammenheng kan det også være at både de gitte eksamensoppgavene og hjemmeeksamen tilfeldigvis passet godt for denne studentgruppen.

Jeg har til sammenligning lagt ved resultatene for de obligatoriske emnene i sosiologi ved UiT for 2020. SVF-1051 Samfunnsvitenskapelig metode, nettbasert, hjemmeoppgave 10 stp, SOS-1001 Individ og samfunn, hjemmeeksamen + muntlig 20 stp., SOS-1002 Sosiologiens klassikere, skoleeksamen, men hjemmeeksamen 2020 10 stp., SOS-2001 Sosiologiske analysemåter, skoleeksamen, men hjemmeeksamen 2020 10 stp., samt SOS-2002 Bacheloroppgave, med justerende muntlig 20 stp. Også her har jeg slått sammen de emnene som har eksamen både vår og høst.

	SVF-1051	SOS-1001	SOS-1002	SOS-2001	SOS-2002
A/B	17	45	30	30	44
C	37	34	41	46	31
D/E	31	15	25	18	21
Stryk	10	3	4	5	5

Noen emner kan sammenlignes, som for eksempel metodeemnene SOS102 i Bergen og SVF1051 ved UiT. UiB har bedre resultater dette året, med 67 % på C eller bedre, mens det tilsvarende tallet for UiT er 54 %. Ved UiB var det flere med karakterene A og B. Størrelsen på fagene er også forskjellige, ved UiT var det 189 studenter som tok eksamen, mens det ved UiB var 453 som møtte til eksamen. Begge disse er emner som har skoleeksamen, men som hadde hjemmeeksamen i 2020.

Andre emner som kan sammenlignes er SOS100 ved UiB og SOS1001 ved UiT. Her er karakterfordelingen med omtrent like mange med C eller bedre, henholdsvis 78 % og 79 %, men her er karakterfordelingen en annen, ved at det er flere ved UiT som har karakteren A eller B.

Begge universitetene har bacheloroppgave, SOS202 ved UiB og SOS-2002 ved UiT. Her er det ganske like resultater. Det var flere studenter som tok dette faget i Bergen, 72 i 2020, mot 39 ved UiT.

Konklusjon.

Det ser ut til å være en god progresjon i bachelorstudiet ved UiB, men en gjennomtenkt og fin indre sammenheng. Selve grunnstrukturen i programmet ser ut til å være god. Jeg har påpekt noen mulige forslag til endringer. Når det gjelder karakterfordelingen, har den holdt seg ganske lik over de årene som er sammenlignet, bortsett fra i 2020. Jeg har diskutert mulige forklaringer på det.

Jevnt over ser bachelorprogrammet til å fungere veldig godt, studentene er fornøyde, og oppnår gode karakterer.

Tromsø, 28. februar 2022

Jorid Anderssen